

Вікторія Лісова,

*студентка 2 курсу НН ЮІ
Національного авіаційного університету*

Науковий керівник:
Гончарук С. Т., к. ю. н., професор

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Актуальність теми обумовлена тим, що децентралізація влади, крім іншого, передбачає забезпечення належної спроможності органів місцевого самоврядування самостійно здійснювати свої повноваження за допомогою окремих досвідчених представників місцевого населення та побудову ефективної системи територіальної організації влади в Україні, а отже, зменшення кількості районів, міст і сіл, які не здатні самостійно забезпечити ці процеси. Місцеве самоврядування за своєю природою є специфічною формою реалізації публічної влади на певній території, відмінною як від державної влади, так і від функціонування громадських об'єднань. Воно глибше і змістовніше втілює в собі місцеві інтереси та потреби територіальних громад, виступає як механізм залучення громадян України до участі в управлінні своїми справами.

Для ефективної децентралізації влади на місцевому рівні зазвичай є потреба в наділенні територіальних громад чітко визначеною компетенцією та адекватними засобами реального вирішення питань, що стосуються цієї компетенції, надання їм більшої можливості формувати свої органи

управління, обмеження контролю за діяльністю місцевих органів з боку центральної влади. За умови додержання загальної логіки реалізації процесу децентралізації публічної влади, зокрема децентралізації влади по вертикалі, у державі має встановитися баланс: а) між центральними та місцевими органами влади; б) між органами влади різних рівнів; в) між державою та суспільством [1, с. 225].

Повноваження, що передаються державою органам місцевого самоврядування, діють на тому рівні адміністративно-територіального устрою, на якому можливо і доцільно їх здійснювати з огляду на кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал та ресурси, потрібні для реалізації повноважень на такому рівні. З метою підвищення ефективності публічного управління суспільними процесами на відповідній території удосконалення потребує також система територіальної організації влади.

Збереження диспропорційності адміністративно-територіального устрою як основи існування нераціональної територіальної організації влади, тобто відсутність цілісної території адміністративно-територіальної одиниці базового рівня, перебування територіальної громади села, селища, міста у складі іншої територіальної громади або на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, територіальної громади району в місті, — призводить до конфлікту компетенції як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Натепер здійснення постійної фінансової підтримки через районні бюджети малочисельних територіальних громад з використанням системи дотацій вирівнювання є обтяжливим для державного бюджету та стримує розвиток різних міст та селищ [2].

У Проекті Закону про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади передбачається покласти край двовладдю в місцевому самоврядуванні, а саме: пропонується замінити районні та обласні державні адміністрації на виконавчі комітети, управління, відділи, тобто на так звані виконкоми, відомі ще з радянських часів. Отже, міська рада чи то сільська рада буде представницьким органом публічної влади, посереднім між вищими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Виконкоми будуть підзвітні та підконтрольні не тільки відповідній раді, а й відповідному вищому органу виконавчої влади, тобто буде здійснюватися подвійне підпорядкування. Головою виконавчого комітету є голова відповідної ради [3].

Для реалізації завдань децентралізації влади на місцевому рівні на сьогодні ефективного та швидкого розв'язання потребують проблеми, пов'язані з:

- 1) зношеністю теплових, каналізаційних, водопостачальних мереж і житлового фонду та ризиком виникнення техногенних катастроф в умовах обмеженості фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- 2) складною демографічною ситуацією в більшості територіальних громад, тобто мається на увазі старіння населення, знелюднення сільських територій та монофункціональних міст;
- 3) неузгодженістю місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку регіону з реальними інтересами окремих територіальних громад;
- 4) нерозвиненістю форм прямого народовладдя та неспроможністю членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами

виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади;

- 5) зниженням рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;
- 6) корпоратизацією органів місцевого самоврядування, закритістю і непрозорістю їхньої діяльності, високим рівнем корупції, що призводить до зниження ефективності використання наявних ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги [4].

Вирішення зазначених питань ускладнюються і внаслідок проблем правового та інституційного характеру, а також через неузгодженість проведення реформ у різних сферах системи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою держави.

Безперечно, децентралізація публічної влади тісно пов'язана з організацією системи публічного управління в цілому. Вона покликана сприяти побудові ефективних взаємовідносин між центральним урядом й органами управління на локальному рівні. В останні роки влада в нас лише централізувалась. Усе більше повноважень переходило до рук виконавчої влади. Витрати державного бюджету лише зростали. А ще створювалися ланцюжки корупції, де збирали побори з людей.

Ключовою проблемою для забезпечення інтересів територіальних громад досі є дублювання владної компетенції органів місцевого самоврядування та місцевих органів вико-

навчої влади. Існування двох центрів влади породжує ситуацію, коли органи місцевого самоврядування несуть значну відповідальність за розвиток усіх сфер життєдіяльності громад, але не мають для цього достатніх механізмів впливу. Складовою окресленої проблеми виступає і декларативність місцевого самоврядування на рівні областей і районів, де місцеві державні адміністрації мають більшість важелів впливу.

Отже, без кардинального перегляду функцій та владних повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування можливості ефективного розвитку місцевого самоврядування будуть обмеженими. У цілому ж владна децентралізація сприятиме громадянам обирати собі авторитетну місцеву владу, яка матиме ширші повноваження, достатньо ресурсів та відповідальності.

Список використаних джерел

1. Онупрієнко А. М. Принципи централізації та децентралізації в територіальній організації влади / А. М. Онупрієнко // Форум права. — 2014. — № 4. — С. 224–227.
2. Костенок І. В. Механізми та способи децентралізації влади: рівень місцевого самоврядування / І. В. Костенок // Форум права. — 2013. — № 2. — С. 56.
3. Проект Закону України про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): законопроект від 01.07.2015 р. № 2217а (доопрацьований від 15.07.2015) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1. — Назва з екрана.
4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Урядовий кур'єр. — 11.04.2014. — № 67.

Марія Лотоцька

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ПЕРСПЕКТИВИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку України місцеве самоврядування відіграє фундаментальну роль у реалізації одного з основних завдань — поєднання інтересів і потреб держави, суспільства, особистості. Конституція визначає Україну як демократичну державу. Цей принцип у сучасних реаліях є більше декларативним, ніж реальним, тому всі зусилля влади та суспільства повинні бути спрямовані на зміну наявного стану та на утвердження в Україні демократичного ладу фактично.

Демократична держава не може вважатися такою без територіальної децентралізації публічної влади. Окрім цього, європейський вибір проголошено основним стратегічним напрямом внутрішнього та зовнішньополітичного розвитку України. Децентралізація є основною вимогою для країн-кандидатів на вступ до Європейського Союзу. Самоорганізація населення в територіальних громадах для вирішення питань місцевого значення, а також організація державної влади, максимально наближеної до народу, — ключове питання подальшого становлення демократичного ладу в Україні [1, с. 46].

Децентралізація влади є безальтернативним напрямом демократичного розвитку України. Такий висновок беззаперечний із багатьох причин. Однак будь-яка реформа має оцінюватися за декількома параметрами. І реформу органів